

کتاب "نهضت اسلامی افغانستان، دولت مجاهدین، امارت اسلامی طالبان و جمهوری اسلامی" بحثی در مورد جریان اسلام گرایی افغانستان در اواخر سده بیستم و اوایل سده بیست و یکم عیسوی است. در این کتاب روند شکل گیری نهضت اسلامی که در رسانه ها و تحلیل نویسندگان مختلف با نام اسلام گرایی، اسلام سیاسی و بنیاد گرایی اسلامی نیز معرفی می شود مورد بحث قرار می گیرد. این روند شامل سالهای زایش جریان اسلام گرایی در نیمه دوم سده بیستم و تقابل خونین این جریان با جنبش چپ مارکسیستی و سپس صعود و سقوط آن در میدان قدرت سیاسی می شود.

جنبش اسلامی افغانستان که در دهه اخیر سلطنت محمد ظاهر شاه وارد کشمکش های آیدئولوژیک با جریان های چپ مارکسیزم-لنینیزم اعم از جریانهای چپ طرفدار شوروی و جانبدار چین (مائوئیستها) شد، چگونه بوجود آمد؟ نخستین حلقه های اسلام گرایی چگونه شکل گرفت؟ جریان اسلام گرایی چگونه در مسیر تحولات سیاسی و اجتماعی افغانستان و جهان رشد و گسترش یافت؟ جنبش اسلامی افغانستان چگونه وارد جنگ شد؟ نقش پاکستان، ایران عربستان سعودی و سایر کشور های اسلامی در این روند چه بود؟ جریان اسلامی در سالهای جنگ علیه دولت حزب دموکراتیک خلق و قوای شوروی چرا و چگونه مورد حمایت ایالات متحده امریکا و کشورهای غربی قرار گرفت؟ روند تفرقه و خصومت در درون جریان اسلام گرایی افغانستان چگونه بوجود آمد؟ داستان صعود و سقوط جریان اسلام گرایی افغانستان در مسند اقتدار سیاسی چه بود؟ طالبان به عنوان بخشی از جریان اسلامی و جهادی چگونه سر برآوردند؟ امارت طالبان چگونه تشکیل یافت و چرا فروپاشید؟ القاعده در کنار طالبان چگونه موجودیت یافت و نقش آن در ظهور و

سقوط طالبان چه بود؟ جمهوری اسلامی افغانستان پس از حمله نظامی امریکا و حضور نظامی ناتو در افغانستان چگونه بوجود آمد؟ و ..... به این پرسش ها و پرسش های بسیاری که به تاریخ حیات و نقش اسلام گرایی و گروه ها برآمده از آن در نیم قرن اخیر مربوط میشود، پاسخ ارائه میگردد.

ناشر:

انتشارات سعید

چاپ و صحافی:

چاپخانه سباوون

طرح جلد و برگ آرایبی:

عصمت الله احراری (مرکز گرافیک کلک)

نوبت چاپ:

چاپ اول- بهار 1392

بها: 180 افغانی

آدرس انتشارات: ابتدای جاده آسمایی، کابل

فهرست مطالب

پیش در آمد

فصل اول

تاریخ نهضت اسلامی یا اسلام گرایی افغانستان

اسلام گرایی یا نهضت اسلامی چیست؟

تنوع و افتراق در جریان اسلام گرایی

- 1- اسلام گرایی سنتی
  - 2- اصولگرایی یا بنیاد گرایی اسلامی
  - 3- افراط گرایی اسلامی
  - 4- اسلام گرایی میانه رو یا نوگرایی اسلامی
  - 5- اسلام گرایی شیعه
- نخستین سرزمین های تولد اسلام گرایی

الف- شبه قاره هند

ب- مصر

تأثیر جریان اسلامی مصر و شبه قاره هند در شکل گیری جریان اسلامی افغانستان
اسلام گرایی ایران و تأثیر آن بر جریان اسلامی افغانستان
نقش غرب در شکل گیری جریان اسلامی افغانستان
عوامل تشکیل نهضت اسلامی افغانستان
نخستین هسته های جریان اسلامی افغانستان
الف - ادعای جمعیت اسلامی افغانستان
ب- ادعای حزب اسلامی افغانستان
جریان اسلامی در میدان مبارزه و تقابل با جریانات سیاسی
نهضت اسلامی و تفرقه درونی
شکل گیری نهضت اسلامی در بستر اختلاف درونی و ستیزه جویی بیرونی
جمعیت اسلامی یا جوانان مسلمان؟
کودتای سردار محمد داود و آغاز سرکوبی جریان اسلامی
رویکردها

فصل دوم

جریان اسلامی در پناه پاکستان
استخبارات نظامی پاکستان (آی.اس.آی) و جریان اسلامی افغانستان
نخستین شورش مسلحانه
شکست شورش در لغمان و پنجشیر
تفرقه در درون جریان اسلامی افغانستان
اختلاف و انشعاب
روایت و ادعای مختلف از انشعاب
ادامه تفرقه و رکود در فعالیت جریان اسلامی

رویکردها

فصل سوم

جریان اسلامی پس از کودتای حزب دموکراتیک خلق افغانستان

تأثیر کودتای اسلام آباد و کابل بر جریان اسلامی

مذاکرات ناکام ضیاءالحق در کابل و تقویت جریان اسلامی

جریان اسلامی و گسترش جنگ

عوامل تشدید جنگ

شکل گیری احزاب یا تنظیم های اسلامی و جهادی

تنظیم ها و رهبران تنظیم ها

الف - تنظیم های اسلامی سنی مستقر در پاکستان

- 1- جمعیت اسلامی افغانستان برهبری استاد برهان الدین ربانی
- 2- حزب اسلامی افغانستان برهبری گلبدین حکمتیار
- 3- حرکت انقلاب اسلامی افغانستان برهبری مولوی محمد نبی محمدی
- 4- جبهه ملی نجات افغانستان برهبری صبغت الله مجددی
- 5- حزب اسلامی افغانستان برهبری مولوی محمدیونس خالص
- 6- محاذ ملی اسلامی افغانستان برهبری سیداحمد گیلانی
- 7- اتحاد اسلامی برای آزادی افغانستان برهبری عبدرب الرسول سیاف
- 8- سایر تنظیم ها

ب - تنظیم های اسلامی شیعه مستقر در ایران

- 1- حزب وحدت اسلامی افغانستان برهبری عبدالعلی مزاری
  - 2- حرکت اسلامی افغانستان برهبری محمدآصف محسنی
- ائتلاف ها و اتحاد های احزاب اسلامی

اتحاد هفتگانه و سه گانه

اتحاد اسلامی مجاهدین افغانستان

ریشه های اختلاف و تفرقه

رویکرد ها

فصل چهارم

حمله نظامی شوروی و فاز جدید جریان اسلامی افغانستان

الف : مهاجرت و جنگ
تشدید و گسترش جنگ
افزایش فرار و مهاجرت
ویژگی های جنگ مجاهدین
تأکتیک جنگ
اسلحه
مناطق جنگ
فرماندهی جنگ

احمدشاه مسعود و آتش بس با نیروهای شوروی
تفرقه درونی مجاهدین در سالهای جهاد و جنگ
جهاد و تجارت
مطبوعات و معارف

ب : جهاد و حمایت خارجی

1- پاکستان
اهداف و منافع پاکستان در حمایت از جنگ و جهاد علیه قوای شوروی
ماموریت استخبارات نظامی پاکستان درجنگ
استخبارات نظامی پاکستان (ISI) و تنظیم های اسلامی افغانستان
دخالت و اِشراف بر فعالیت های سیاسی و تبلیغاتی تنظیم ها
استراتژی آی.اس.آی در تعامل با تنظیم ها

2- عربستان سعودی
نقش سازمان اطلاعات عربستان در جهاد افغانستان
ورود مجاهدان جنگجوی عرب
نقش و تأثیر جنگجویان اسلام گرای عرب در جهاد و تنظیم های جهادی
روابط متفاوت اعراب با تنظیم های جهادی
سایر دولت های عربی و مجاهدین

3- ایالات متحده امریکا و مجاهدین

سیاست استخباراتی

کمک های تسلیحاتی و مالی برای مجاهدین

موشک ستینگر و سفیر رسمی نزد مجاهدین

4- اروپای غربی و کشورهای متحد امریکا

5- جمهوری اسلامی ایران

1- سیاست مذهبی و آیدئولوژیک

2- تناقض و دوگانگی

3- مراکز متعدد حمایت

4- مراحل مختلف حمایت

6- چین کمونیست و مجاهدین

رویکردها

فصل پنجم

تنظیم های اسلامی در مسیر دولت سازی

سالهای نخست جنگ و غیبت برنامه سیاسی تنظیم ها

بی اعتنایی حامیان خارجی مجاهدین در عرصه سیاسی

تنظیم های جهادی و اولین طرح ایجاد دولت اسلامی

نخستین دولت بیرون مرزی تنظیم ها

اولین صدراعظم و نخستین کابینه

حکومت مجاهدین، تنظیم های جهادی و توافقنامه ژنو

مجاهدین و مذاکره با شورویها

دومین دولت بیرن مرزی تنظیم های اسلام-جهادی

شورای راولپندی

شورا و انتخابات

دولت و کابینه

جنگ جلال آباد و دولت مجاهدین

دولت ناکارآمد و ناتوان

فعالیت فرهنگی و مطبوعاتی دولت

دولت متفرق و متخاصم
تلاش نافرجام در جهت بقای دولت ناکام و فروپاشیده
طرح جدید آی.اس.آی دولت جدید و حمله برکابل
راه حل ظاهرشاه و طرح ملل متحد
تشکیل شوراهای مجاهدین در داخل

- 1- شورای نظار
  - 2- شورای ساغر
  - 3- شورای سرتاسری قوماندانان
  - 4- شورای ننگرهار
- جهاد؛ تأثیر و پیامدها

رویکردها

فصل ششم

مجاهدین و تنظیم اسلامی در مسند قدرت و جنگ قدرت
سقوط حاکمیت حزب دموکراتیک خلق
شورای جهادی در جبل السراج و آمادگی حمله برکابل
تشکیل دولت مجاهدین در پشاور
شعله های آتش جنگ درکابل
انتقال قدرت به دولت مجاهدین
دوام جنگ در پایتخت
استادبرهان الدین ربانی در ریاست دولت اسلامی
ائتلاف شورای هماهنگی و زمستان خونین درکابل
نقش و دخالت پاکستان در جنگ
عوامل ناکامی تنظیم های اسلامی-جهادی در دولت سازی
رویکردها

فصل هفتم

امارت اسلامی طالبان

تحریک اسلامی طالبان

ظهور تحریک اسلامی طالبان

ملا محمد عمر مجاهد رهبر طالبان

طالبان؛ از سپین بولدک قندهار تا دروازه ارگ کابل

نقش دولت اسلامی، رهبران جمعیت اسلامی و سایر گروه های داخلی در پیروزی های نظامی طالبان

تشکیل امارت اسلامی طالبان در پایتخت

عملکرد طالبان در مسند قدرت

مقاومت در برابر طالبان

حمایت خارجی از مقاومت علیه طالبان

1- جمهوری اسلامی ایران

2- سایر کشورها

طالبان و کشور خارجی

1- طالبان و پاکستان

2- ایالات متحده امریکا و طالبان

3- طالبان و عربستان سعودی

اسامه بن لادن و طالبان

امارت طالبان؛ پایگاه ابن لادن و القاعده

طالبان تحت فشار امریکا و عربستان

حوادث نهم و یازدهم سپتمبر 2001 و زمینه های فروپاشی امارت طالبان

رویکردها

فصل هشتم

جمهوری اسلامی افغانستان بریاست حامد کرزی

افغانستان در آستانه یورش نظامی امریکا

مقدمات حمله

یورش نظامی و فروپاشی امارت طالبان

سرنوشت جنگجویان پاکستانی و نیروهای اسامه

بازگشت رئیس دولت اسلامی به پایتخت
اجلاس بن

مذاکرات و توافقات

حامد کرزی در رهبری دولت افغانستان

کرزی و دوره های متوالی حکومت

1- ریاست درحکومت مؤقت

2- ریاست درحکومت انتقالی

قانون اساسی و جمهوری اسلامی

3- انتخابات اول ریاست جمهوری

4- دومین ریاست جمهوری

تقلب گسترده در انتخابات

انتخابات پارلمانی و شوراهای ولایات

سیاست و عملکرد حامد کرزی در دوره های متوالی حکومت و ریاست جمهوری

الف- در عرصه داخلی

1- مهار رهبران و فرماندهان تنظیم ها

2- کرزی و طالبان

3- کرزی و شیوه حکومتداری

4- پیشرفت ها

ب- در عرصه خارجی

1- کرزی و ایالات متحده امریکا

2- کرزی و پاکستان

ریشه ها و مؤلفه های دخالت پاکستان در افغانستان

3- کرزی و جمهوری اسلامی ایران

نیروهای امریکا و ناتو در افغانستان

ایالات متحده امریکا و جنگ با طالبان

اهداف امریکا در جنگ افغانستان

تلفات انسانی و هزینه های مالی جنگ

ایالات متحده در افغانستان؛ اشغالگری یا کمک؟

رویکردها